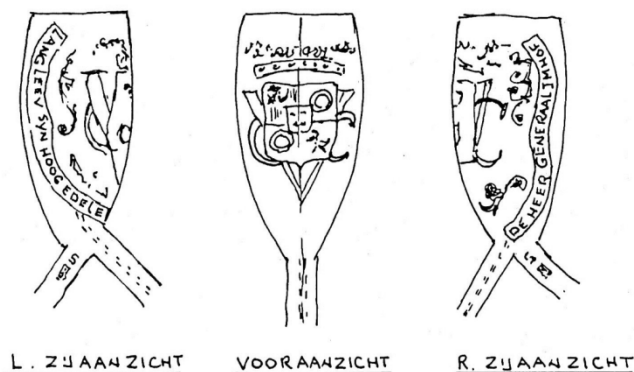

De pijp van de gouverneur-generaal van Indie

W.J. Nieland

Bij de sortering van een deel van onze bodemvondsten kwamen we een tekendoos tegen met daarin een aantal hele fraaie en min of meer gave pijpenkoppen. Ze zijn in Putten en omstreken gevonden en de meeste zijn ook gedateerd. In dit verzamelingetje is heel aardig de ontwikkeling van de tabaksprijs van duur naar hoek tussen steel en kop, de jongere zijn groot en hebben stelen die bijna loodrecht op de kop staan. Ook de mate van decoratie neemt geleidelijk toe. Zelfs de kleur loopt van wit naar bruin geglazuurd. Twee pijpenkoppen vallen hierin speciaal op, want ze zijn aan de oude kant (ongeveer 1750) en dus spierwit, maar ze zijn over de gehele oppervlakte gedecoreerd. De ene is in 1748 gemaakt ter herdenking van de vrede van Munster en ,de ander was aanvankelijk een raadsel, hoewel het productiestempel (een gekroonde volgens het door mij geraadpleegde boek op 1690 (Gouda) leek te wijzen.

De kop (zie afbeelding) toont een wapen met 4 kwadranten: links-boven (zoals je er tegen aan kijkt) en rechts-onder een brullende leeuw met vissenstaart, rechts-boven en links-onder een cirkel. Midden op het schild is er nog een kleiner wapenschild te zien. Het zou een duitse adelaar kunnen voorstellen. Het gehele wapenschild is over een decoratie-patroon (ruim 2/3e van de omtrek) gezet met een lint (met tekst) er omheen. De tekst is deels slecht leesbaar. Het is gelukt de tekst te ontcijferen, hoewel de naam eerst gelezen werd als IMKOI en ze luidt: "LANG LEEV SYN HOOG EDELE DE HEER GENERAAL IMHOF."

Het blijkt te gaan over Gustaaf Willem (vrijheer) van Imhoff (Leer 1705-Batavia 1750). Het eerder genoemde decoratie-patroon blijkt voor een deel te bestaan uit de letters VOC, waar het schild overheen is gezet.

Van Imhof was een zoon van Willem Heinrich baron van Imhoff, geheirnraad van de vorst van Oost-Friesland en Drost van Leer en Leeroord. Hij vertrok op 20-jarige leeftijd naar Batavia als onderkoopman van de VOC en heeft daar (en op Ceylon) allerlei bestuurlijke functies gehad. In 1740 werd hij als gevolg van een conflict met gouverneur-generaal Valkenier over de verantwoordelijkheid voor de z.g. 'Chinezenmoord' met 2 andere bestuurders gearresteerd en naar Nederland overgebracht. Daar is hij niet alleen in ere hersteld maar bovendien benoemd tot gouvemeur-generaal. Uiteraard werd Valkenier vervolgens gearresteerd.

Waarschijnlijk is het pijpenkopje geproduceerd ter gelegenheid van zijn eerherstel en benoeming. Het zou ook een VOC reclame-en/of fondsenwervende bijbedoeling kunnen hebben, want de positie van de VOC begon enigszins te tanen. Van Imhoff schreef daarover zijn "Consideratiën over den tegenwoordigen staat van de Nederlandsch Oost-Indische maatschappij" (een soort reorganisatierapport) en aanvaarde in 1743 het bewind in Batavia alwaar hij in 1750 is overleden. Zijn bemoeienissen hebben de VOC echter niet kunnen redden.

+++